

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.010.01.2017
P/17/045

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/045 – Funkcjonowanie spółek hodowli roślin o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Marek Gutraj, starszy inspektor kp., upoważnienie do kontroli nr LPO/75/2017 z dnia 9 maja 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 1)

Jednostka kontrolowana	„DANKO” Hodowla Roślin spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Choryni, KRS nr 0000016800, Choryń 27, 64-000 Kościan (dalej „Danko” lub „Spółka”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zarząd Spółki stanowią: Tomasz Dutkiewicz - Prezes Zarządu Spółki oraz Danuta Hądzlik – Członek Zarządu ¹

(dowód: akta kontroli str. 21-22)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie² funkcjonowanie Spółki w badanym zakresie, w latach 2014-2016.

Danko prawidłowo realizowała zadania z zakresu postępu biologicznego hodowli roślin uprawnych (zbóż, roślin strączkowych i traw), prowadząc hodowlę łącznie 20 gatunków roślin, w tym hodowlę twórczą 12 gatunków, takich jak: żyto ozime, pszenica ozima, pszenica jara, pszenżyto ozime, pszenżyto jare, owies, jęczmień ozimy, jęczmień jary, groch siewny, soja, wyka i życica wielokwiatowa. Spółka prowadziła badania nad nowymi odmianami gatunków roślin, których efektem było zarejestrowanie w kontrolowanym okresie 18 nowych odmian.

Spółka uzyskiwała dodatnie wyniki ekonomiczne z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Z końcem 2016 r. rozpoczęto realizację zaleceń pokontrolnych, dotyczących głównie gospodarki finansowej, które były następstwem przeprowadzonej, przez Agencję Nieruchomości Rolnych – Zespół Nadzoru Właścicielskiego (dalej „ANR-ZNW”), kontroli działalności Spółki w latach 2014-2016 (III kw.). Do dnia zakończenia kontroli NIK, część zaleceń pokontrolnych została przez Spółkę zrealizowana, a część była w trakcie realizacji.

Spółka prawidłowo gospodarowała zasobem posiadanych nieruchomości, utrzymując je w odpowiednim stanie technicznym.

Bez wpływu na ocenę funkcjonowania jednostki w badanym obszarze pozostają stwierdzone dwa przypadki niedopełnienia obowiązku nałożonego ustawą z dnia

¹ W okresie objętym kontrolą Zarząd Spółki tworzyli: Tomasz Dutkiewicz (Prezes Zarządu od dnia 20 grudnia 2016 r.; p.o. Prezesa Zarządu od 5 lipca do 20 grudnia 2016 r.), Danuta Hądzlik (Członek Zarządu od 20 grudnia 2016 r.; p.o. Członka Zarządu od 21 czerwca 2016 r. do 20 grudnia 2016 r.), Henryk Woś (p.o. Prezesa Zarządu od 21 czerwca do 5 lipca 2016 r.), Tadeusz Leśniak (Członek Zarządu od 1 stycznia 2014 r. do 21 czerwca 2016 r.), Bogdan Minta (Członek Zarządu od 1 stycznia 2014 r. do 18 grudnia 2015 r.), Karol Marciniak (Prezes Zarządu od 1 stycznia 2014 r. do 18 grudnia 2015 r.; p.o. Członka Zarządu od 18 grudnia 2015 r. do 21 czerwca 2016 r.).

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

7 lipca 1994 r. Prawo budowlane³ w zakresie wykonywania kontroli okresowych (przynajmniej raz w roku) oraz uchybienia w prowadzeniu dwóch ksiąg obiektu budowlanego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja przez Spółkę zadań w zakresie postępu biologicznego w hodowli roślin uprawnych.

1.1. Zgodność prowadzonej hodowli twórczej i zachowawczej roślin uprawnych z biznesplanem i umową Spółki

Opis stanu
faktycznego

1.1.1. Spółka prowadziła działalność w ramach Zakładu Hodowli Roślin podzielonego na pięć oddziałów⁴ oraz w ramach sześciu wyodrębnionych Zakładów Nasienno-Rolnych⁵.

Przedmiotem działalności Spółki była m.in. hodowla twórcza i zachowawcza nasion roślin uprawnych. Spółka prowadziła hodowlę twórczą 12 gatunków roślin (w tym zbóż – osiem gatunków⁶, roślin strączkowych – trzy gatunki⁷ oraz traw – jeden gatunek⁸), na łącznej powierzchni 142,77 ha⁹ oraz hodowlę zachowawczą 20 gatunków roślin uprawnych (w tym zbóż – osiem gatunków¹⁰, roślin strączkowych – pięć gatunków¹¹ oraz traw – siedem gatunków¹²) na łącznej powierzchni 26,43 ha¹³. W latach 2014-2016 nie zaprzestano i nie podjęto hodowli w żadnym gatunku.

(dowód: akta kontroli str. 21-22, 422-425, 456-461, 492-496)

Wg stanu na 31 grudnia 2016 r. w Rejestrze Odmian (dalej „RO”) znajdowało się 118 odmian roślin uprawnych, w tym najwięcej odmian było zarejestrowanych w gatunkach: pszenżyto ozime (21), pszenica ozima (13), owies (11) oraz jęczmień jary (9). W latach 2014-2016 Spółka zarejestrowała 18 nowych odmian, w tym: pięć odmian pszenżyta ozimego, cztery odmiany pszenżyta jarego, trzy odmiany żyta ozimego, dwie odmiany pszenicy jarej oraz po jednej odmianie: pszenicy ozimej, grochu, owsa i wyki siewnej. W tym samym okresie Spółka skreśliła osiem odmian (trzy odmiany pszenżyta ozimego oraz po jednej odmianie: pszenicy ozimej, pszenicy jarej, żyta, jęczmienia ozimego oraz grochu). Przyczyną skreśleń było malejące zainteresowanie tymi odmianami na rynku. Na koniec 2016 r. w badaniach rejestrowych znajdowało się 65 rodów (w tym najwięcej pszenicy ozimej – 16 oraz pszenżyta ozimego – 12), a w samym roku 2016 przyjęto do badań 42 rody.

Danko zarejestrowało za granicą 47 odmian w 23 krajach, głównie w takich gatunkach jak: pszenżyto ozime, pszenżyto jare, pszenica ozima, pszenica jara oraz żyto. Z odmian zarejestrowanych za granicą, najwięcej zarejestrowano w Czechach (10) oraz w Niemczech, Białorusi i Austrii (po 9 odmian).

(dowód: akta kontroli str. 1273)

³ Dz. U. z 2016 r. poz. 290 ze zm.

⁴ Oddział Choryń, Oddział Łaski, Oddział Dębina, Oddział Szelejewo oraz Oddział Modzurów.

⁵ Zakład Nasienno-Rolny Kopaszewo, Zakład Nasienno-Rolny Dębina, Zakład Nasienno-Rolny Subiejuchy, Zakład Nasienno-Rolny Szelejewo, Zakład Nasienno-Rolny Łagiewniki oraz Zakład Nasienno-Rolny Modzurów.

⁶ Tj. żyto ozime, pszenica ozima, pszenica jara, pszenżyto ozime, pszenżyto jare, owies, jęczmień ozimy i jęczmień jary.

⁷ Tj. groch siewny, soja i wyka.

⁸ Tj. życica wielokwiatowa.

⁹ Dane o powierzchni na dzień 31 grudnia 2016 r.

¹⁰ Tj. żyto ozime, pszenica ozima, pszenica jara, pszenżyto ozime, pszenżyto jare, owies, jęczmień ozimy i jęczmień jary.

¹¹ Tj. groch siewny, soja, wyka, bobik i lucerna mieszańcowa.

¹² Tj. życica wielokwiatowa, życica trwała, festololium, kostrzewa szczeciniasta, kostrzewa trzcinowata, tymotka łąkowa i mietlica biaława.

¹³ Dane o powierzchni na dzień 31 grudnia 2016 r.

W Spółce prowadzona była ponadto działalność obejmująca hodowlę bydła mlecznego, sprzedaż mleka oraz produkcja roślinna (rzepak, kukurydza, buraki cukrowe oraz mieszanki paszowe).

(dowód: akta kontroli str. 8-10)

1.1.2. Zakres hodowli twórczej i zachowawczej prowadzonej w Spółce uległ zasadniczej zmianie w 2009 r., gdy do Danko zostały przyłączone spółki grupy Szelejewo. Od tego czasu zakres prac hodowlanych zwiększył się o programy hodowlane spółek przejmowanych: zwiększono zakres hodowli twórczej pszenżyta, pszenicy, rozpoczęto hodowlę jęczmienia ozimego, grochu, życicy wielokwiatowej oraz hodowlę zachowawczą życicy trwałej, kostrzewy trzcinowej, kostrzewy szczeciniastej, mietlicy białawej, festulolium i bobiku. Powyższe spowodowało, że o ponad 100% wzrosła liczba odmian zarejestrowanych w RO (z 48 w 2008 r. do 109 w 2009 r.). Istotnym aspektem w działalności hodowlanej Danko było również rozpoczęcie w 2013 r. programu hodowli soi oraz przywrócenie hodowli wyki¹⁴. Zarząd wyjaśnił, że inwestycja w hodowlę soi i wyki wynikała z ogólnej tendencji zwiększania produkcji białka rodzimego w rolnictwie.

(dowód: akta kontroli str. 1273, 1337-1338)

1.1.3. W latach 2014-2016 Spółka prowadziła programy hodowlane zbóż (żyto ozime, pszenica ozima, pszenica jara, pszenżyto ozime, pszenżyto jare, owies, jęczmień ozimy, jęczmień jary) roślin strączkowych (groch siewny, soja, wyka i bobik) oraz traw (życica). Celem głównym hodowli twórczej zbóż było uzyskanie nowych odmian o wysokiej jakości ziaren, wysokiej plenności oraz odporności na choroby. Ponadto, dla poszczególnych zbóż zakładano cele dodatkowe takie jak: odporność na porastanie (pszenżyto ozime, pszenżyto jare i żyto), odporność na wylęganie (żyto i owies), duża jakość wypiekową (pszenica jara i żyto), odporność na suszę (pszenica jara i jęczmień jary) oraz zimnotrwałość i mrozoodporność (pszenica ozima, pszenżyto ozime i jęczmień ozimy). Na wysoki plon, odporność na choroby i suszę oraz oczekiwania rolników nastawione były programy hodowlane roślin strączkowych i traw.

(dowód: akta kontroli str. 422-425, 456-461, 492-496, 1337)

Programy hodowlane, w latach 2014-2016, określał Zarząd Spółki, zawierając je w corocznie aktualizowanym pięcioletnim biznesplanie Spółki. Biznesplany każdorazowo były zatwierdzane przez Zwyczajne Zgromadzenia Wspólników Spółki. Po zakończeniu każdego roku, Zarząd Spółki składał w formie sprawozdania tzw. informację o stanie hodowli roślin do ANR-ZNW oraz do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Na podstawie sprawozdań z działalności, za lata 2014-2016, ustalono że realizacja hodowli twórczej przebiegała w sposób zgodny z przyjętymi programami hodowlanymi (dla poszczególnych gatunków) określonymi w biznesplanach.

(dowód: akta kontroli str. 586-629, 924-925, 1053-1054, 1171-1172,)

1.1.4. Spółka w latach objętych kontrolą prowadziła cztery wspólne programy hodowlane:

- a) Program hodowli żyta mieszańcowego – oparty na współpracy z Poznańską Hodowlą Roślin w Tulcach oraz Hodowlą Roślin Smolice.
- b) Program hodowli żyta mieszańcowego opartego o cytoplazmę typu C – oparty na współpracy z firmą Nordic Seed. Program ten bazuje na odmiennym

¹⁴ Program hodowli wyki był prowadzony przez spółki grupy Szelejewo i został zakończony jeszcze przed ich przejęciem przez Danko w 2009 r.

niż wszystkie pozostałe programy hodowli mieszańcowej, źródle cytoplazmatycznej męskiej sterylności.

- c) Program hodowli pszenżyta mieszańcowego – oparty na współpracy z Hodowlą Roślin Strzelce. Współpraca polega na wzajemnej wymianie linii cms.
- d) Program hodowli mieszańcowej pszenicy ozimej w ramach międzynarodowego przedsięwzięcia Hyballiance – oparty na współpracy z firmami: Saatucht Donau z Austrii, Saatucht Bauer z Niemiec, Caussade Semences oraz Lemaire de Fountaines z Francji. Zgodnie z zawartą umową, większość prac hodowlanych prowadzona jest w Niemczech, a koszty funkcjonowania programu pokrywają po równo wszyscy uczestnicy.

(dowód: akta kontroli, str. 1338-1339)

1.1.5. W latach 2014-2016 Dyrektor Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych (dalej „COBORU”) wydał 22 decyzje którymi odmówił wpisu do RO odmian zgłoszonych na wniosek Spółki. Przyczyną odmowy wpisu dla zgłoszonych odmian było każdorazowo niespełnienie warunku zadowalającej wartości gospodarczej po przeprowadzeniu badań w tym zakresie (badania WGO) przez COBORU. Od ww. decyzji Dyrektora COBORU Spółka nie składała odwołań do ministra właściwego do spraw rolnictwa.

W tym samym okresie, w 52 przypadkach, Dyrektor COBORU umarzał postępowanie o wpis do RO na żądanie Danko, gdyż w trakcie badań odrębności, wyrównani i trwałości (OWT) i WGO Spółka sama rezygnowała ze starań o wpis dla uprzednio zgłoszonych odmian.

(dowód: akta kontroli str. 1300-1307)

Spółka w kontrolowanych latach realizowała Porejestrowe Doświadczenia Odmianowe (PDO) w 10 gatunkach roślin uprawnych (takich jak: pszenżyto ozime, żyto ozime, pszenica ozima, pszenżyto jare, pszenica jara, jęczmień jary, jęczmień ozimy, owies, groch siewny i soja) w 2014 r. oraz w 11 gatunkach (pszenżyto ozime, żyto ozime, pszenica ozima, pszenżyto jare, pszenica jara, jęczmień jary, jęczmień ozimy, owies, groch siewny, soja i bobik) w latach 2015-2016. Zarząd podał w wyjaśnieniach, że wyniki tych badań gromadzone były przez COBORU i służyły do tworzenia list rekomendowanych odmian dla danego obszaru na terenie kraju. Dla Danko były również podstawą do prowadzenia odpowiedniej polityki marketingowej, gdyż dane odmiany były najbardziej promowane w tych województwach, w których dobrze plonowały. Odmiany, których plonowanie pogarszało się, były stopniowo wycofywane z oferty firmy.

(dowód: akta kontroli str. 1313, 1369)

Na listach COBORU odmian zalecanych do uprawy na obszarze województw na 2016 r. znalazły się m. in. takie odmiany własne Danko jak:

- w zakresie pszenżyta ozimego: Fredro (dla 16 województw), Subito (dla 11 województw), Algoso, Maestrozo i Pizarro (dla sześciu województw), Twingo (dla trzech województw), Rotondo (dla dwóch województw) oraz Palermo (dla jednego województwa);
- w zakresie pszenżyta jarego: Mazur (dla dziewięciu województw), Dublet (dla siedmiu województw) oraz Puzon (dla jednego województwa);
- w zakresie żyta ozimego: Dańkowskie Amber, Dańkowskie Diament i Tur (dla dziewięciu województw), Dańkowskie Rubin (dla siedmiu województw) oraz Dańkowskie Złote (dla jednego województwa);
- w zakresie pszenicy ozimej: Arkadia (dla 11 województw), Ostroga (dla siedmiu województw), Jantarka (dla trzech województw) oraz Hondia (dla dwóch województw);

- w zakresie pszenicy jarej: Arabella (dla 11 województw), Kandela (dla siedmiu województw), Struna (dla sześciu województw) oraz Bombona i Goplana (dla trzech województw);
- w zakresie jęczmienia ozimego: Zenek (dla ośmiu województw) oraz Holmes (dla pięciu województw);
- w zakresie jęczmienia jarego: Kucyk (dla trzech województw).

(dowód: akta kontroli str. 1315-1324)

1.1.6. Spółka samodzielnie nie egzekwowała wyłącznego prawa do ochrony swoich odmian od podmiotów naruszających to prawo. Zarząd podał, że od wielu lat wszelkie czynności w zakresie egzekwowania praw do odmian w imieniu Danko wykonywane są przez Agencję Nasienną Sp. z o.o., której zdaniem jest kontrola prawidłowości rozliczeń firm nasiennych z opłat licencyjnych należnych Danko i zbieranie opłat od rozmnożeń własnych, a także przeciwdziałanie nielegalnemu rynkowi nasion. W latach 2014-2016 z tytułu odszkodowań za nienależyte rozliczenie opłat licencyjnych zapłacono Spółce kwotę w wysokości 1.145,7 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 1336-1337)

1.2. Produkcja oraz sprzedaż materiału siewnego

1.2.1. W latach 2014, 2015 i 2016 na powierzchni gruntów¹⁵ wynoszącej odpowiednio: 2.565 ha, 2.704 ha i 2.393 ha wyprodukowano materiał siewny zbóż w ilości (po oczyszczeniu) wynoszącej odpowiednio: 15.688 ton, 17.499 ton i 17.393 ton. Ilość wyprodukowanego materiału siewnego roślin strączkowych (po oczyszczeniu) kształtowała się następująco: w 2014 r. na 108 ha wyprodukowano 264 ton, w 2015 r. na 214 ha wyprodukowano 356,3 ton, a w 2016 r. na 204 ha wyprodukowano 605 ton. Wyprodukowany materiał siewny traw wyniósł odpowiednio: 50,4 tony (na 52 ha), 55,9 ton (na 50 ha) i 46,1 ton (na 43 ha). Łącznie wyprodukowany materiał siewny (po oczyszczeniu) wniósł, w latach 2014, 2015 i 2016, odpowiednio: 16.037,1 ton (tj. 107,9% planu¹⁶), 17.937,1 ton (tj. 112,2% planu¹⁷) oraz 18.099,6 ton (tj. 110,9% planu¹⁸).

Łącznie, powierzchnia upraw nasiennych wyniosła: 2.754 ha w 2014 r., 2.982 ha w 2015 r. oraz 2.670 ha w 2016 r. Dane te były nieznacznie wyższe od wielkości zaplanowanych w biznesplanach, które wyniosły odpowiednio: 2.700,1 ha, 2802,2 ha oraz 2.621,4 ha.

Zarząd wyjaśnił, że zmniejszenie powierzchni upraw nasiennych w 2016 r. w porównaniu do roku 2015 wynikało z czterech przyczyn: po pierwsze – w 2015 r. wystąpiła nadprodukcja nasion zbóż ozimych, których Danko nie zdołało sprzedać i zwiększyły się przez to zapasy tych zbóż, po drugie – w 2015 r. na skutek niesprzyjających warunków pogodowych nie uzyskano zadowalających plonów roślin paszowych, co spowodowało naruszenie zapasów pasz objętościowych i wymagało ich odbudowy w następnym roku, po trzecie – posiadane rezerwy nasienne pozwoliły na zwiększenie powierzchni pod obsiewy roślinami paszowymi i po czwarte – zwiększono znacząco powierzchnie przeznaczone pod buraki cukrowe.

(akta kontroli, str. 1275-1277, 1365-366)

1.2.2. W poszczególnych latach okresu 2008-2013 Spółka prowadziła uprawę nasion roślin uprawnych na powierzchni odpowiednio: 1786 ha, 3.127 ha, 2.650 ha,

¹⁵ Powierzchnie upraw obejmują grunty Spółki i grunty udostępniane w ramach umów o współpracy; udział gruntów należących do Spółki w powierzchni gruntów upraw ogółem wynosił w latach 2014-2016 odpowiednio: 27,4%, 35% i 33%.

¹⁶ Planowana produkcja materiału siewnego w 2014 r. wynosiła 14.860 ton.

¹⁷ Planowana produkcja materiału siewnego w 2015 r. wynosiła 15.981 ton.

¹⁸ Planowana produkcja materiału siewnego w 2016 r. wynosiła 16.320,4 ton.

2.784 ha, 2.563 ha i 2.824 ha. Na gruntach tych we wskazanym okresie wyprodukowano materiał siewny w ilości odpowiednio: 7.227 ton, 11.603 tony, 13.965,6 ton, 13.359,9 ton, 10.271,2 ton i 15.763,1 ton.

(akta kontroli, str. 1275-1277)

1.2.3. W latach 2014, 2015 i 2016 wartość sprzedaży materiału siewnego ogółem wyniosła odpowiednio: 23.098,2 tys. zł (tj. 111% planu¹⁹), 25.058,7 tys. zł (tj. 113,3% planu²⁰) i 30.252,6 tys. zł. (tj. 126,3% planu²¹), w tym wartość sprzedaży materiału siewnego odmian własnych Spółki stanowiła odpowiednio: 80% (18.478 tys. zł), 81,7% (20.466,4 tys. zł) i 83,9% (25.389,6 tys. zł). Spółka nie wyszczególniała w biznesplanach wartości sprzedaży materiału siewnego odmian własnych.

W wymiarze ilościowym Spółka sprzedała odpowiednio: 14.398 ton, 13.268,8 ton i 16.568,1 ton materiału siewnego ogółem, w tym odmiany własne Spółki stanowiły odpowiednio: 79,8% (11.485 ton), 81,6% (10.824,9 ton) i 85,2% (14.114,7 ton).

Udział sprzedaży materiału siewnego ogółem w przychodach ze sprzedaży ogółem kształtował się w poszczególnych latach na poziomie: 25,4%, 26,1% i 29,9%, a w przychodach ze sprzedaży produkcji roślinnej kształtował się na poziomie: 65,8%, 64,6% i 74,6%.

W strukturze sprzedaży materiału siewnego odmian własnych Spółki najwyższy udział w danym roku kontrolowanego okresu miała sprzedaż nasion zbóż: 98,5%, 96,4% i 95%. Udział roślin strączkowych wyniósł: 1,3%, 3,5% i 4,8%, a traw: 0,2%, 0,2% i 0,1%.

Największymi odbiorcami nasion roślin uprawnych Danko były firmy nasienne, dla których sprzedaż nasion w sprzedaży ogółem materiału siewnego kształtowała się w poszczególnych latach kontrolowanego okresu na poziomie: 80,6%, 76% i 77,2%. Pozostałe kierunki sprzedaży nasion to: eksport (9,2%-13,7%), sprzedaż bezpośrednia (5,4%-8,3%) i spółki ANR (3,6%-5,2%).

(akta kontroli, str. 1275-1278)

Zarząd podał w wyjaśnieniach, że Spółka szacuje swój udział w rynku sprzedaży nasion i innych produktów roślinnych na podstawie danych pośrednich, gdyż nie ma w Polsce systemu ewidencjonowania faktycznej sprzedaży nasion wg odmian i ich hodowców. Nie ma też systemu zbierania informacji o zasiewach poszczególnymi odmianami. Szacunki udziału rynkowego odmian Spółki opierają się na wielkości plantacji nasiennych. Dane o powierzchni rozmnożeń udostępniane są na stronie internetowej Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Zakładając, że produkcja nasion z jednostki powierzchni jest dla różnych odmian podobna, to można z dużą dokładnością określić udział nasion odmian Danko w ofercie sprzedażowej, a zatem i w końcowej sprzedaży. Na tej podstawie Zarząd określił, że rynkowy udział nasion odmian oferowanych przez Danko, dla wszystkich zbóż łącznie, wyniósł w latach 2014, 2015 i 2016 odpowiednio: 37,7%, 38,7% oraz 41,1%.

(akta kontroli, str. 1337)

Spółka przedkładała „Informacje o stanie hodowli i nasiennictwa” do ANR w latach objętych kontrolą NIK, w terminie wyznaczonym przez Agencję i zgodnie z wytycznymi co należy w nich zamieścić. W informacjach tych Spółka zaprezentowała dane dotyczące: hodowli twórczej i zachowawczej, finansowania kosztów hodowli roślin, zatrudnienia w hodowli, zrealizowanych inwestycji w hodowli, powierzchni upraw nasiennych do zbioru, obrotu materiałem siewnym,

¹⁹ Planowana wartość sprzedaży materiału siewnego w 2014 r. wynosiła 20.800,4 tys. zł.

²⁰ Planowana wartość sprzedaży materiału siewnego w 2015 r. wynosiła 22.121,9 tys. zł.

²¹ Planowana wartość sprzedaży materiału siewnego w 2016 r. wynosiła 23.952,2 tys. zł.

kierunków sprzedaży materiału siewnego, kosztów produkcji odmian własnych, marketingu i innych działań w zakresie hodowli w tym m.in. współpracy z placówkami naukowo-badawczymi i prowadzonych porejestrowych doświadczeń odmianowych. W ustalonym terminie, Spółka przesyłała również „Informacje o stanie hodowli roślin w danym roku” do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

(akta kontroli, str. 422-526, 586-629)

1.2.4. Analiza historyczna wartości sprzedaży ogółem materiału siewnego w latach 2008-2016 wykazała, że Spółka rokrocznie (za wyjątkiem lat 2011-2013)²² osiągała coraz lepsze wyniki (od 11.114,7 tys. zł w 2008 r. do 30.252,6 tys. zł w 2016 r.). Przyrost ten, w ostatnich trzech latach, wyniósł od 8,5 do 20,7% rocznie.

Podobnie przedstawia się sytuacja w sprzedaży materiału siewnego odmian własnych Spółki, której wartość (za wyjątkiem 2012 r.)²³, też z roku na rok wzrastała (od 8.600,1 tys. zł w 2008 r. do 25.389,6 tys. zł w 2016 r.). Przyrost ten, w ostatnich trzech latach, wyniósł od 10,8 do 24,1% rocznie.

(akta kontroli, str. 1278)

1.3. Realizacja zadań upowszechniania postępu biologicznego w krajowym rolnictwie

Promocją odmian własnych Spółki, w latach 2014-2016, zajmowało się Biuro Marketingu, które przygotowywało uczestnictwo Danko w najważniejszych imprezach rolniczych, konferencjach oraz targach na terenie całego kraju. W Oddziałach Spółki oraz w wielu miejscach w kraju wysiewane były tzw. poletka demonstracyjne z odmianami własnymi.

Dla użytkowników nasion Danko dostarczane były materiały informacyjne, w tym szczegółowe zalecenia agrotechniczne. Spółka wydawała również materiały promocyjno-reklamowe w postaci ulotek charakteryzujących poszczególne odmiany. Na ulotkach promowano programy marketingowe i firmy biorące w nich udział. Ponadto, organizowane były szkolenia dla rolników oraz pracowników firm nasiennych. Spółka współpracowała również z Ośrodkami Doradztwa Rolniczego oraz szkołami rolniczymi.

Wyprzedzając sezony sprzedaży nasion firma prezentowała swoją ofertę w branżowych czasopismach i prasie lokalnej, a także na kilku regionalnych spotkaniach z większością krajowych firm nasiennych.

Informacje o odmianach znajdowały się również na stronie internetowej firmy.

Za nawiązywanie kontaktów międzynarodowych i promocję odmian Danko za granicą odpowiedzialne było Biuro Handlu Zagranicznego. Spółka brała udział w wielu wystawach i targach zagranicznych.

Danko, w kontrolowanym okresie, zdobyła również kilka wyróżnień, m. in.: tytuły: „Efektywna firma 2014”, „Geparda biznesu” 2014 i 2015 oraz złoty medal MTP na Targach Polagra Premiery 2014 dla pszenicy ozimej odmiany Arkadia.

(akta kontroli, str. 432-435, 468-471, 500-504)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Spółki w zbadanym zakresie.

²² W latach 2011-2013 wartość sprzedaży materiału siewnego ogółem oscylowała na poziomie ok. 19 mln zł rocznie.

²³ W 2012 r. zanotowano spadek wartości sprzedaży materiału siewnego odmian własnych Spółki o 15,6% w porównaniu do 2011 r.

2. Gospodarka finansowa oraz majątkowa Spółki dotycząca hodowli roślin uprawnych

Opis stanu faktycznego

2.1. Wyniki ekonomiczne hodowli roślin i nasiennictwa

2.1.1. Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi wyniosły: 90.995,8 tys. zł w 2014 r. (tj. 89,51% przychodów ogółem²⁴), 95.791,3 tys. zł w 2015 r. (tj. 91,55% przychodów ogółem²⁵) oraz 101.062,5 tys. zł w 2016 r. (tj. 92,89% przychodów ogółem²⁶). Przychody te w ww. latach były wyższe od zaplanowanych, odpowiednio o: 8,87%, 12,37% i 14,09%. Spółka nie wyszczególniała w biznesplanach kwoty przychodów ze sprzedaży odmian własnych.

W 2016 r. na przychody te składały się: przychody netto ze sprzedaży produktów w kwocie 97.998,8 tys. zł (96,97% ogółu uzyskanych przychodów ze sprzedaży), przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów w kwocie 3.375,4 tys. zł (3,34 %), koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby w kwocie 6,9 tys. zł (0,01%) oraz zmniejszenie stanu produktów (-)317,6 tys. zł (-0,31%).

Pozostałe przychody operacyjne wyniosły ogółem: 9.318,6 tys. zł w 2014 r., 7.949 tys. zł w 2015 r. oraz 6.628,7 tys. zł w 2016 r.

(dowód: akta kontroli str.1267-1270)

2.1.2. Koszty hodowli ogółem, w latach 2014-2016, wyniosły: 14.858,1 tys. zł (2014 r.), 17.542,2 tys. zł (2015 r.) oraz 19.801,9 tys. zł (2016 r.) i były odpowiednio: w 100% (2014 r.), w 97,4% (2015 r.) i w 98,7% (2016 r.) sfinansowane z opłat licencyjnych.

Wpływy ogółem z opłat licencyjnych w ww. okresie wyniosły: 22.035,9 tys. zł w roku 2014, 25.435 tys. zł w roku 2015 oraz 30.175,8 tys. zł w roku 2016 r. Wpływy te były wyższe od zakładanych w biznesplanach, które wynosiły: 17.500 tys. zł w 2014 r., 21.600 tys. zł w 2015 r. i 23.100 tys. zł w 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 1281-1282)

Koszty wytworzenia jednej odmiany w poszczególnych gatunkach roślin wniosły:

- w 2014 r. dla: pszenicy ozimej (2.438,1 tys. zł), pszenicy jarej (791 tys. zł), pszenżyta ozimego (1.121,9 tys. zł), pszenżyta jarego (1.066 tys. zł), żyta ozimego (10 tys. zł), w owsie (736,3 tys. zł), w jęczmieniu jarym (7.048,4 tys. zł) oraz w trawach (399,4 tys. zł).
- w 2015 r. dla: pszenicy ozimej (2.721,6 tys. zł), pszenicy jarej (800,3 tys. zł), pszenżyta ozimego (1.176,3 tys. zł), pszenżyta jarego (821,8 tys. zł), żyta ozimego (1.942,1 tys. zł), owsa (773,1 tys. zł), jęczmienia jarego (9.311,7 tys. zł), roślin strączkowych (3.658,5 tys. zł) oraz traw (509 tys. zł).
- w 2016 r. dla: pszenicy ozimej (3.036,9 tys. zł), pszenicy jarej (1.022,3 tys. zł), pszenżyta ozimego (1.284,6 tys. zł), pszenżyta jarego (1.122,1 tys. zł), żyta ozimego (1.920,8 tys. zł), owsa (765,4 tys. zł), jęczmienia jarego (12.106,9 tys. zł), roślin strączkowych (4.717,2 tys. zł) oraz traw (610,3 tys. zł).

W sprawozdaniach Zarządu z działalności Danko za lata 2014-2016 podano, że wysokie koszty hodowli jęczmienia wynikają z faktu, iż hodowla prowadzona jest od kilku lat, a zarejestrowano dopiero jedną jego odmianę.

(dowód: akta kontroli str. 182, 273, 370)

2.1.3. W latach 2014, 2015 i 2016 Spółka uzyskała przychody ze sprzedaży nasion odmian własnych wynoszące odpowiednio: 18.478 tys. zł, 20.466,4 tys. zł oraz 25.389,6 tys. zł. Analiza porównawcza wpływów ze sprzedaży nasion odmian

²⁴ Przychody ogółem w 2014 r. wyniosły 101.664,6 tys. zł.

²⁵ Przychody ogółem w 2015 r. wyniosły 104.628,7 tys. zł.

²⁶ Przychody ogółem w 2016 r. wyniosły 108.800,8 tys. zł.

własnych do kosztów jej hodowli, przedstawiona w sprawozdaniach zarządu z działalności spółki wykazała, że najbardziej opłacalna była w tym czasie produkcja odmian ozimych żyta i pszenżyta oraz odmian jarych pszenżyta i pszenicy.

(akta kontroli, str. 1277, 1280)

2.1.4. Koszty działalności operacyjnej wyniosły: 85.702,8 tys. zł w 2014 r., 87.863,3 tys. zł w 2015 r. oraz 93.910,4 tys. zł w 2016 r. Wartości te były wyższe od zaplanowanych w tych latach odpowiednio o: 7,34%, 3,78% i 10,05%. Największy udział w tych kosztach miały koszty zużycia materiałów i energii – odpowiednio: 32.164,7 tys. zł (37,53%), 29.695,2 tys. zł (33,8%) i 30.682,9 tys. zł (32,67%), koszty wynagrodzeń: 19.924,8 tys. zł (23,25%), 21.763,5 tys. zł (24,77%) i 22.835,2 tys. zł (24,32%) oraz koszty usług obcych: 11.771,8 tys. zł (13,74%), 12.220 tys. zł (13,91%) i 13.720,8 tys. zł (14,61%). Zarząd wyjaśnił, że coroczny wzrost kosztów działalności operacyjnej spowodowany był głównie wzrostem kosztów amortyzacji, usług obcych oraz wynagrodzeń.

(dowód: akta kontroli str. 1271-1272, 1347-348)

2.1.5. Zgodnie z rachunkami zysków i strat, Spółka w latach 2014-2016, uzyskiwała dodatnie wyniki finansowe – zysk netto wyniósł odpowiednio: 12.879,9 tys. zł, 14.800,1 tys. zł oraz 8.553,6 tys. zł, tj. odpowiednio: 98%²⁷, 251,7%²⁸ i 140,2%²⁹ w stosunku do planów.

(dowód: akta kontroli str. 1267-1268)

Zyski netto osiągnięte w kontrolowanych latach, Spółka zgodnie z uchwałą ZZW przeznaczyła:

- z 2014 r. na: dywidendę - 500 tys. zł, kapitał zapasowy - 12.017,9 tys. zł z przeznaczeniem na inwestycje oraz Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych³⁰ - 362 tys. zł,
- z 2015 r. na: kapitał zapasowy - 14.431,1 tys. zł (z przeznaczeniem na: finansowanie inwestycji 9.500 tys. zł, finansowanie kosztów hodowli soi – 250 tys. zł, zabezpieczenie środków na wkład własny w wygranym projekcie „Hodowla twórcza nowoczesnych odmian wybranych gatunków zbóż oraz grochu w oparciu o innowacyjne metody biotechnologiczne” na lata 2016-2018 - 2.160,4 tys. zł, finansowanie kosztów realizowanego programu hodowli bydła mlecznego - 369 tys. zł) oraz ZFŚS - 369 tys. zł,
- z 2016 r. na kapitał zapasowy - 8.189,6 tys. zł z przeznaczeniem na finansowanie inwestycji oraz na ZFŚS - 364 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 1404-1406)

2.1.6. Zespół Nadzoru Właścicielskiego ANR w ramach bezpośredniego nadzoru nad Spółką przeprowadził dwie kontrole planowe. W grudniu 2014 r. przeprowadzona została kontrola: „Analiza działalności gospodarczej i finansowej spółki – ocena efektywności gospodarowania w latach 2012-2014”. Po jej przeprowadzeniu nie wystosowano do Spółki zaleceń pokontrolnych.

W październiku 2016 r. została przeprowadzona kontrola: „Ocena działalności spółek ANR”, obejmująca okres 2014-2016. Kontrola ta obejmowała takie obszary jak: działalność produkcyjna (bez uwag), inwestycje (uwaga o zasadności realizacji niektórych inwestycji), produkcja roślinna (bez uwag), produkcja zwierzęca (bez uwag) oraz sytuację finansową (uwagi w zakresie: braku kontroli nad przychodami i kosztami, niewłaściwej struktury zarządzania finansami, zbyt dużej decyzyjności osób spoza Zarządu, oraz zbyt dużej ilości rachunków bankowych). Po kontroli

²⁷ Planowany wynik finansowy na 2014 r. wynosił 13.138,4 tys. zł.

²⁸ Planowany wynik finansowy na 2015 r. wynosił 5.880,6 tys. zł.

²⁹ Planowany wynik finansowy na 2016 r. wynosił 6.102,9 tys. zł.

³⁰ Dalej ZFŚS.

przekazano Spółce 47 zaleceń związanych z obszarami, w których stwierdzono uwagi. Część zaleceń pokontrolnych została przez Spółkę zrealizowana, a część była w trakcie realizacji.

(akta kontroli, str. 630-869)

W raportach z badania sprawozdań finansowych za lata 2014, 2015 i 2016 biegli rewidenci w każdym przypadku wydali opinię pozytywną i nie stwierdzili zjawisk i tendencji mogących zagrozić możliwości kontynuacji działalności w następnym roku obrachunkowym.

(akta kontroli, str. 527-585)

2.1.7. Zarząd Spółki zgłaszał ANR problemy (występujące w zakresie hodowli roślin i postępu biologicznego) związane z zagrożeniami prowadzenia prac hodowlanych (w corocznych sprawozdaniach z działalności Spółki) oraz związane z kontynuacją komercjalizacji odmian własnych w Niemczech. Zarząd podał, że Spółka dobrze radziła sobie z bieżącym finansowaniem programów hodowli roślin i nie było potrzeby informowania o trudnościach czy niemożności kontynuacji prac hodowlanych.

Zmniejszenie dopłat bezpośrednich, w latach 2015-2016, spowodowało w ocenie Zarządu obniżenie wyniku finansowego Spółki w tych latach o około 22-30%, zmniejszając tym samym możliwości inwestycyjne.

(akta kontroli, str. 1314, 1339-1340)

2.2. Koszty wynagrodzeń spółki

Zatrudnienie w Spółce na koniec 2016 r. wynosiło 369 osób³¹ (359,26 etatu) i nie zmieniło się w stosunku do 2015 r. (w porównaniu do stanu na koniec roku), było natomiast wyższe o siedem osób w stosunku do 2014 r. (362 osoby – 353,73 etatów). Wzrost zatrudnienia wynikał z przewidywanych przejść na emeryturę i konieczności wdrożenia następców (szczególnie w dziale hodowli roślin). Średnie wynagrodzenie miesięczne brutto za 2016 r. wyniosło: 5.776,28 zł dla hodowców, 4.335,33 zł dla techników hodowli, 5.026 zł dla pracowników administracji i księgowości, 4.217,79 zł dla pracowników produkcji roślinnej wraz z sezonem oraz 4.891,39 zł dla pracowników produkcji zwierzęcej.

Wynagrodzenie Prezesów i Członków Zarządu Spółki, w latach 2014-2016, nie przekraczało limitu maksymalnej wysokości wynagrodzeń określonego w art. 8 pkt 1 ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi³².

(akta kontroli, str. 1284, 1329-1331)

2.3. Kontrole zewnętrzne dotyczące gospodarki hodowlanej i realizacji zadań postępu biologicznego

Poza kontrolami ANR opisanymi w pkt 2.1.6, w Spółce nie były przeprowadzane inne kontrole dotyczące działalności hodowlanej oraz realizacji zadań postępu biologicznego.

2.4. Gospodarka mieniem spółki dotycząca hodowli

2.4.1. Spółka dysponowała następującą powierzchnią gruntów:

- na 31 grudnia 2014 r.: 256,7 ha stanowiły grunty własne spółki, a 6.472,4 ha dzierżawione od ANR³³,

³¹ W tym 359 pełnozatrudnionych pracowników i 10 uczniów.

³² Dz. U. z 2017 r. poz. 1222

³³ W tym od OT w Warszawie – 6.222,8 ha oraz od OT w Gdańsku – 16 ha oraz od OT w Bydgoszczy – 233,7 ha.

- na 31 grudnia 2015 r. i 2016 r.: 256,7 ha stanowiły grunty własne spółki, a 6.471,4 ha dzierżawione od ANR³⁴,
- na 31 grudnia 2016 r.: 256,7 ha stanowiły grunty własne spółki, a 6.455,4 ha dzierżawione od ANR³⁵.

(akta kontroli, str. 153, 244, 342)

W biznesplanach i wieloletnich planach inwestycyjnych na lata objęte kontrolą nie zamieszczono żadnych zobowiązań Spółki do sprzedaży lub restrukturyzacji nieruchomości zbędnych lub podjęcia innych działań w tym zakresie. Zarząd wyjaśnił, że w latach 2014-2015 na polecenie ANR była przeprowadzana analiza przydatności posiadanych nieruchomości i zbędne obiekty były zgłoszone. ANR nie zobowiązywała Spółki do zbywania lub podejmowania innych działań w zakresie zagospodarowania tych obiektów.

Spółka wskazała jako nieprzydatne dziewięć budynków na terenie Zakładu Nasienno-Rolnego w Łagiewnikach. Zarząd podał, że Spółka planuje dokonać rozbiórki ww. budynków, następnie podzielić działkę i sprzedać w drodze przetargu.

(akta kontroli, str. 1286, 1343, 1346)

2.4.2. W latach 2014-2016 Spółka sprzedała pięć nieruchomości:

- w dniu 14 lutego 2014 r. działkę nr 211/1 o pow. 0,9648 ha z rozpoczętą budową hotelu pracowniczego w Szelejewie Drugim za kwotę 252,5 tys. zł,
- w dniu 17 czerwca 2016 r. działkę nr 4/21 o pow. 0,0193 ha z mieszkaniem w Rogaczewie Małym za kwotę 3.180 zł,
- w dniu 17 czerwca 2016 r. działkę 4/22 o pow. 0,0949 ha z mieszkaniem w Rogaczewie Małym za kwotę 7.000 zł,
- w dniu 6 października 2016 r. działkę nr 18/16 o pow. 0,2131 ha z budynkiem biurowo-socjalnym i kotłownią w Dębinie za kwotę 139 tys.,
- w dniu 15 grudnia 2016 r. działkę nr 4/20 o pow. 0,0203 ha z mieszkaniem w Rogaczewie Małym za kwotę 3.755 zł.

ANR-ZNW, w formie uchwał NZW, udzielił zgody na sprzedaż każdej z ww. nieruchomości. Dla pierwszej nieruchomości, w dniu 27 stycznia 2014 r., zgody na sprzedaż udzielił również Minister Skarbu Państwa z uwagi na uwarunkowania określone w art. 5a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa³⁶. Ze względu na brak ofert, sprzedaży tej nieruchomości dokonano dopiero po przeprowadzeniu sześciu przetargów oraz po dwukrotnej obniżce ceny, o 20 a następnie 35% ceny wyjściowej. Działki z mieszkaniem w Rogaczewie Małym sprzedano osobom uprawnionym na warunkach preferencyjnych określonych w ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o zasadach zbywania mieszkań będących własnością przedsiębiorstw państwowych, niektórych spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych oraz niektórych nieruchomości będących własnością Skarbu Państw³⁷.

(akta kontroli, str. 1299)

2.4.3. W 2014 r. poniesione przez Spółkę nakłady inwestycyjne na kwotę 22.423 tys. zł przekraczały ich zaplanowaną wielkość o 11,33%. Na modernizacje i remonty w tym okresie wydatkowano 1.283,7 tys. zł. Źródłem finansowania wszystkich zadań były środki własne. Powodem przekroczenia planu było wykupienie od byłego właściciela zespołu pałacowo-parkowego w Kopaszewie, czego w planie nie zakładano.

³⁴ W tym od OT w Warszawie – 6.221,8 ha oraz od OT w Gdańsku – 16 ha oraz od OT w Bydgoszczy – 233,7 ha.

³⁵ W tym: od OT ANR w Warszawie – 6.221,7 ha oraz od OT ANR w Bydgoszczy – 233,7 ha.

³⁶ Dz. U. z 2016 r. poz. 154 ze zm. – uchylone z dniem 1 stycznia 2017 r.

³⁷ Dz. U. z 2016 r. poz. 52.

W 2015 r. Spółka poniosła nakłady na inwestycje w wysokości 19.519 tys. zł (88,1% planu). Na modernizacje i remonty w tym okresie wydatkowano 1.174,1 tys. zł. Źródłem finansowania wszystkich zadań były środki własne. Zarząd wyjaśnił, że niewykonanie zaplanowanych inwestycji związane było z niewykonaniem lub częściowym wykonaniem głównie inwestycji w budynki i budowlę, takie jak:

- budowa budynku dla działu marketingu (wg planu – 1.300 tys. zł; wykonanie – 0 zł), opóźnienie wynikało z przedłużających się uzgodnień z konserwatorem zabytków oraz z kłopotami z przekwaterowaniem mieszkańców;
- rewitalizacja dworku nr 35 w Choryni (wg. planu – 1.000 tys. zł, wykonanie – 16 tys. zł), opóźnienie związane było z kłopotami z opracowaniem dokumentacji oraz z przekwaterowaniem mieszkańców. Rewitalizację wykonano w 2016 r.;
- modernizacja magazynu nasiennego w Rogaczewie Małym (wg. planu – 4.300 tys. zł, wykonanie – 3.287,3 tys. zł), opóźnienie związane było z potrzebą zwiększenia działki aportowej od ANR, na której znajduje się magazyn. Prace formalne i projektowe były wstrzymane do czasu podpisania aktu notarialnego 5 listopada 2015 r.,
- budowa szklarni hodowlanej w Szelejewie (wg. planu – 1.000 tys. zł, wykonanie – 42,3 tys. zł), opóźnienie związane było z przeciągającymi się pracami projektowym oraz z przeprowadzeniem przetargu i wyborem wykonawcy. Inwestycję rozpoczęto pod koniec 2015 r., a ukończono w I półroczu 2016 r.

W 2016 r. Spółka poniosła nakłady inwestycyjne w wysokości 14.905,5 tys. zł (75% planu). Na modernizacje i remonty w tym okresie wydatkowano 961,7 tys. zł. Źródłem finansowania wszystkich zadań były środki własne. Zarząd wyjaśnił, że niewykonanie zaplanowanych inwestycji związane było z niewykonaniem lub częściowym wykonaniem głównie inwestycji w budynki i budowlę, takie jak:

- budowa obory wolnostanowiskowej w Krowiarkach (wg. planu – 3.500 tys. zł, wykonanie – 1.408,7 tys. zł), opóźnienie wiązało się z kłopotami z uzyskaniem pozwoleń i innych dokumentów formalnych. Inwestycję rozpoczęto w 2016 r., zakończono w I półroczu 2017 r.,
- rewitalizacja rządcówki w Łagiewnikach (wg. planu – 740 tys. zł, wykonanie – 62,3 tys. zł), opóźnienie wynikało z faktu, że oferty przedłożone przez oferentów przekraczały o 100% kwotę zaplanowaną na to zadanie. Spowodowało to przeniesienia tego zadania na 2017 r.

Ponadto Zarząd wskazał, że przyczyną niewykonania inwestycji (na łączną kwotę 1.325 tys. zł, w tym na budowę przechowalni nasion w kwocie 440 tys. zł) było nieprzekazanie prawa własności dla wniesionego przez ANR w 1993 r. aportu gruntów w Laskach. Związane to było z niedokonaniem stosownych wpisów do Ksiąg Wieczystych z uwagi na niejasności związane z informacjami zawartymi w Rejestrze Zabytków. Nieuregulowanie sprawy własności gruntów oraz dodatkowe roszczenia spadkobierców byłego właściciela dworku w Laskach spowodowały, że sprawa ta nie została sfinalizowana do dnia zakończenia kontroli NIK.

(akta kontroli, str. 1298, 1344-1345)

2.4.4. Szczegółowym badaniem objęto książki obiektów budowlanych prowadzonych dla 20 losowo wybranych budynków i budowli należących do Spółki. Przeprowadzona analiza wykazała, że 18 z nich było prowadzonych zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego³⁸. Wszystkie obiekty były poddawane kontroli

³⁸ Dz. U. Nr 120, poz. 1134 - dalej „rozporządzenie w sprawie książki obiektu budowlanego”.

okresowej (raz na pięć lat)³⁹, a 18 z 20 miały przeprowadzane przeglądy okresowe przynajmniej raz w roku⁴⁰.

(dowód: akta kontroli, str. 1374-1402)

W wyniku oględzin⁴¹ dwóch obiektów budowlanych, tj. Magazynu nasiennego nr 3 położonego w Choryni oraz Magazynu nasiennego I położonego w Rogaczewie Małym, stwierdzono dobry stan techniczny obu obiektów.

(dowód: akta kontroli, str. 1325-1328)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Spółka nie realizowała w niżej opisanym zakresie obowiązków nałożonych na nią przepisami Prawa budowlanego oraz rozporządzenia w sprawie książki obiektu budowlanego, w ten sposób, że:

a) w 2015 r. nie przeprowadziła kontroli okresowych (przynajmniej raz w roku), polegających na sprawdzeniu stanu technicznego dwóch obiektów budowlanych⁴² należących do Zakładu Nasienno-Rolnego w Łagiewnikach, w sytuacji gdy obowiązek taki wynikał z art. 62 ust. 1 pkt 1 Prawa budowlanego. Dyrektor Zakładu, Paweł Madejewski, wyjaśnił, że kontrole były przeprowadzone pod koniec 2014 r. a protokoły z tych kontroli zostały sporządzone w styczniu 2015 r. (choć z numeracją z 2014 r.). Następne kontrole przeprowadzono w pierwszej połowie 2016 r. To niewielkie przesunięcie, w ocenie Dyrektora, daje wrażenie niewykonania przeglądów w 2015 r.

NIK podkreśla, że treść protokołów oraz przedstawione wyjaśnienia jednoznacznie wskazują na to, że w 2015 r. kontroli polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego ww. obiektów nie przeprowadzono. W 2015 r. sporządzono jedynie protokoły z kontroli wykonanych w 2014 r., a co za tym idzie czynności tych nie można uznać za wypełnienie obowiązku wynikającego z art. 62 ust. 1 pkt 1 Prawa budowlanego;

b) w dwóch książkach obiektu budowlanego, prowadzonych dla Magazynu zbożowego M-26 oraz dla Magazynu materiałów hodowlanych w Modzurowie, nie odnotowano informacji o przeprowadzonych kontrolach okresowych (przynajmniej raz w roku), naruszając tym samym zasadę systematycznego prowadzenia książek obiektów budowlanych, wyrażoną w § 2 rozporządzenia w sprawie książki obiektu budowlanego (w związku z § 5 pkt 4). Dyrektor Zakładu Nasienno-Rolnego w Modzurowie, Jan Staroń, wyjaśnił, że informacji o przeprowadzonych kontrolach nie zamieszczono w książkach w wyniku niedopatrzenia.

(dowód: akta kontroli, str. 1343, 1349-1360, 1375-1402)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że opóźnienie w realizacji inwestycji polegającej na budowie przechowalni nasion w Laskach, wpływa negatywnie na proces poprawy efektywności działania w Spółce gospodarki hodowlanej w zakresie hodowli roślin. W uzasadnieniu budowy tego obiektu (zawartym w biznesplanie na 2016 r.), wskazano bowiem, że jego budowa i użytkowanie pozwoli zminimalizować koszty hodowli zachowawczej.

(dowód: akta kontroli, str. 901, 1199)

³⁹ O której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego.

⁴⁰ Na podstawie art. 62 ust. 1 pkt 1 Prawa budowlanego.

⁴¹ Oględziny przeprowadzono 4 lipca 2017 r.

⁴² Obory II i Magazynu hodowli, położonych w Kruszwicy przy ul. Poznańskiej.

Ocena częściowa

Pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Spółki w zbadanym zakresie.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴³, wnosi o podjęcie działań w celu zapewnienia wykonywania przeglądów okresowych wszystkich obiektów budowlanych przynajmniej raz w roku oraz o systematyczne prowadzenie ksiąg obiektów budowlanych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia lipca 2017 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Marek Gutraj
starszy inspektor kp.

Dyrektor
z up. Tomasz Nowiński
Wicedyrektor

.....
podpis

.....
podpis

⁴³ Dz. U. z 2017 r., poz. 524.

